

Riktlinjer för Exploateringsnämndens EU-policyarbete

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 12 december 2016 att anta en ny EU-policy, som klargör stadens övergripande inställning till det europeiska samarbetet. De principer som slås fast i EU-policyn ska ligga till grund för stadens nämnder och bolagsstyrelser i allt påverkansarbete på EU-nivå och vid utarbetande av stadens inställning i enskilda EU-ärenden. För att precisera stadens EU-policy ska berörda nämnder och bolagsstyrelser anta egna riktlinjer för sitt EU-policyarbete.

Stadens EU-policy finns på:

<http://insynsverige.se/documentHandler.ashx?did=1869081>

Dessa riktlinjer ersätter av exploateringsnämnden den 12 december 2013 antaget EU-positionspaper.

EU:s inflytande på exploateringsnämndens verksamhetsområde

EU har en stor påverkan på stadens och exploateringsnämndens verksamhet, både i form av bindande påverkan genom lag, men också i form av riktlinjer och rekommendationer. Detta påverkar exploateringsnämnden framför allt inom upphandling av varor och tjänster samt vad gäller anpassning av markexploatering till rådande miljölagstiftning.

Som upphandlande myndighet är exploateringsnämnden vid upphandling av varor, tjänster och entreprenader bunden av EU:s upphandlingsdirektiv och den svenska upphandlingslagstiftningen som till stora delar bygger på dessa. EU-rätten påverkar vilka och i vilken omfattning krav kan ställas på leverantörer och på de varor och tjänster som upphandlas. Detta är bl.a. relevant gällande möjligheten att använda miljöhänsyn och social hållbarhet som kriterier i upphandlingar vilken för närvarande får bedömas som relativt gynnsam.

Inom miljöområdet har EU rättslig påverkan på kontorets verksamhet vad gäller exempelvis luftkvalitet, yt- och grundvatten, omgivningsbuller, kemikalier, avfall och energiområdet. Luftkvalitetsdirektiv, vattendirektiv och bullerdirektiv innehåller gemensamma miljökvalitetsnormer som medlemsländerna har att följa. Reach-förordningen styr en stor del av vår ambitionsnivå på kemikalieområdet. EU:s arbete med en handlingsplan för cirkulär ekonomi och revidering av flera direktiv på avfallsområdet påverkar våra möjligheter att skapa resurseffektiva och giftfria kretslopp. Förändringar av energieffektiviseringsdirektivet, direktivet om byggnaders energiprestanda och förnybarhetsdirektivet kan påverka möjligheten till såväl energieffektiviseringar som produktion och användning av förnybara bränslen.

Ovan är exempel på områden där EU påverkar nämndens arbete. Det är därför viktigt att nämnden är med och bevakar EU-ärenden som är under behandling, samt påverkar EU inom relevanta områden i den mån det är möjligt.

Vägledande principer för exploateringsnämndens EU-policyarbete

Exploateringsnämnden ska i sitt EU-påverkande arbete tillämpa av kommunfullmäktige fastställda principer för Stadens EU-policyarbete. Principerna återges nedan och utvecklas i de delar som bedömts mest relevanta för nämndens verksamhet.

1. Exploateringsnämnden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt.

EU-samarbetet är i grunden positivt för staden. Detta innebär dock inte att EU bör göra allt. Vissa områden sköts bättre nationellt eller kommunalt. Vägledande för unionens insatser bör vara subsidiaritetsprincipen som slår fast att unionen ska vidta en åtgärd endast om och i den mån målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva på nationell eller kommunal nivå. I EU:s fördrag klargörs nationella, regionala och lokala myndigheters avgörande roll och stora handlingsutrymme när det gäller att tillhandahålla, beställa och organisera allmännyttiga tjänster så nära användarnas behov som möjligt. EU bör därför inte stifta lagar som begränsar städers och medlemsstaters rätt att själva utforma sin politik på ett sätt som passar lokala förhållanden.

2. Exploateringsnämnden ska verka för ett EU som är socialt, ekologiskt, ekonomiskt och demokratiskt hållbart.

Ett socialt hållbart EU. Utbildning, tillväxtpolitik och fattigdomsbekämpning är primärt ett nationellt och lokalt ansvar men nämnden välkomnar europeiskt samarbete i syfte att öka tillväxt, sysselsättning och integration och stöder effektiva och kostnadseffektiva satsningar på dessa områden. Det är t.ex. angeläget att EU:s regelverk om offentlig upphandling ger nämnden möjligheter att ställa krav på sociala och miljömässiga hänsyn.

Nämnden ska enligt vad som fastställs i nämndens verksamhetsplan sträva efter att klara de mål som sätts för stadsutvecklingen. Ett av dessa mål är att nämnden ska verka för att stadsplaneringen och markpolitiken bidrar till att motverka boendesegregationen och främjar en god offentlig stadsmiljö. Stadens, och i berörda delar nämndens, möjligheter att styra över mark- och vattenanvändningen regleras framförallt i plan- och bygglagen men det markpolitiska handlingsutrymmet styrs även av kommunallagen och av EU-lagstiftning såsom EU:s statsstödsregler som avser stöd från det offentliga till verksamhet som typiskt sett bedrivs på en marknad. Eftersom reglerna har stor betydelse för stadens handlingsutrymme är det viktigt att bevaka EU:s politik inom området så att utvecklingen inte begränsar stadens möjligheter att genomföra nämnda mål.

Ett ekologiskt hållbart EU. Nämnden anser att EU ska vara en global förebild inom miljöområdet, inte minst när det gäller att bekämpa klimatförändringarna. EU:s regelverk ska vara väl samordnat och bör beakta länders och städers skilda förutsättningar, såsom meteorologiska förhållanden. Kommuner ska endast kunna hållas ansvariga för de utsläpp de har en reell möjlighet att påverka. Såväl Sveriges som EU:s regelverk bör ge kommuner mandat att utforma egna program och åtgärder utifrån den lokala situationen. Nämnden ska verka för att driva utvecklingen av hållbar stadsutveckling genom att bland annat ställa krav på ett hållbart byggande, såsom energieffektiva fastigheter. Därför är det viktigt att bevaka EU:s politik inom dessa områden så att utvecklingen kring direktiv och strategier stämmer överens med Stockholms stads visioner och mål, såsom ”Stockholms stads miljöprogram 2016-2019”, gällande översiktsplan och ”Vision 2040 – ett Stockholm i världsklass”.

3. EU:s politik ska vara väl avvägd och väl underbyggd

EU:s politik bör bygga på omfattande konsekvensbedömningar och samråd som belyser förslagets påverkan på EU:s storstäder. EU bör lagstifta endast om det är absolut nödvändigt för att uppnå de eftersträlvade målen. Frivilliga initiativ bör alltid föredras framför nya EU-lagar. Om EU lagstiftar bör direktiv som huvudregel föredras framför förordningar.

Hur nämnden ska arbeta för att få genomslag för sina ståndpunkter

EU-samarbetet är omfattande och berör en mängd av stadens verksamheter. Nämnden ska bedriva EU-påverkande arbete främst inom miljö och upphandling, och besluta om Stadens position i verksamhetsspecifika EU-ärenden. Flera av de EU-policyfrågor som berör nämndens verksamhet berör dock även andra nämnders verksamheter. Det är av vikt att staden talar med en röst i EU-frågor. Nämnden ska därför samarbeta med, i första hand, miljö- och hälsoskyddsnämnden och trafiknämnden för att tillsammans kunna driva påverkansarbete. Detta kan ske genom gemensamma svar på samråd via samarbetsorganisationer såsom Eurocities, SKL och Stockholmsregionens Europakontor. Det skulle också kunna vara av intresse att upprätta samarbete med Göteborgs Stad och Malmö stad för att tillsammans driva frågor som berör storstadsregionerna.

Bevakning av EU:s arbetsprogram och kommande förslag till lagstiftning sker framför allt genom engagemang i samarbetsorganisationer såsom Sveriges Kommuner och Landsting, Eurocities och Stockholmsregionens Europaförening. Exploateringsnämnden kommer att delta och medverka i relevanta samråd samt svara på remisser genom dessa forum, i samarbete med övriga nämnder och bolag. Härtill svarar nämnden på remisser från regering och riksdag angående utredningar till lagförslag, samt för dialog med berörda politiker och tjänstemän som tolkar direktiven från EU.

Ansvaret för kontorets EU-bevakning och påverkansarbete kommer att delegeras till enskilda tjänstemän inom respektive verksamhetsområde. Deras ansvar blir att se till att innehållet i dessa riktlinjer efterföljs på kontoret. Eftersom kontorets resurser är begränsade, kommer de mest relevanta frågeställningarna och de påverkanskanaler som ger störst nytta att prioriteras.

Exploateringsnämnden medverkar idag inom flera nätverk och projekt som syftar till att främja miljöutvecklingen inom exploatering. I Norra Djurgårdsstaden samarbetar exploateringsnämnden sedan 2009 angående klimatpositiv utveckling i ett projekt inom Climate Positive Development Program, som är en del av C40-samarbetet, och staden innehar för närvarande tillsammans med Melbourne ordförandeskapet för Low-Carbon Districts Network.

Vidare deltar exploateringsnämnden genom Norra Djurgårdsstaden tillsammans med ett antal företagspartners och universitet och högskolor i flera forsknings- och utvecklingsprojekt, inom bl.a. områdena transporter, energi och kretslopp samt i utveckling av smarta elnät och utveckling av en öppen och gemensam infrastruktur för informations- och kommunikationsteknik (IKT). Genom att exploateringsnämnden engagerar sig i dessa utvecklingsprojekt kan man bidra till att sprida kunskap både nationellt och på en större internationell arena, inklusive EU.

Exploateringsnämnden och Stockholms stad ligger inom EU i framkant avseende utveckling av hållbara stadsdelar. År 2010 utnämnde EU-kommissionen Stockholm, som första stad, till årets miljöhuvudstad och år 2015 erhöll staden i samband med FN:s klimatmöte i Paris utmärkelse för "Best sustainable urban development project". I och med stadens ledande position inom hållbar stadsutveckling, anser exploateringsnämnden att kontoret bör inspirera och påverka kommande lagstiftning inom miljöområdet i EU, genom att visa upp Stockholms hållbara miljöstadsdelar som goda exempel. Detta kan ske genom att bjuda in politiker och tjänstemän inom EU för att demonstrera stadsdelarnas miljöteknik och anordna seminarier inom relevanta områden.

Genom kontinuerliga besök av svenska politiker och EU-kommissionärer till stadens exploateringsområden, ges möjlighet att föra en direkt dialog med dessa angående prioriterade EU-frågor och ståndpunkter.

Möjligheter till att delta i EU-projekt finns bland annat genom att ansöka till utlysta projekt via Vinnova (Horizon 2020), Tillväxtverket (Europeiska regionala utvecklingsfonden) samt

genom finansiering från investeringsfonden Jessica, vilken främjar en hållbar stadsutveckling.

För att säkerställa att nämndens EU-positions-papper tillämpas internt på kontoret kommer nämnden prioritera att informera om det på avdelningsmöten och intranätet, där riktlinjerna också kommer att finnas tillgängliga.

Exploateringsnämnden ska bevaka och EU-frågor och bedriva EU-påverkansarbete enligt framför allt följande strategier:

- En tydlig ansvarstilldelning för bevakning av EU-ärenden ska finnas på kontoret.
- Tjänsteperson med ansvar för bevakning av ett EU-ärende ska samråda med övriga nämnder vars verksamhet berörs av samma fråga.
- Nämnden ska eftersträva ett effektivt samarbete kring samråd och remissvar med övriga relevanta nämnder, kommuner och samarbetsorganisationer.
- Nämndens verksamhet ska utgöra ett gott exempel inom EU vad avser hållbar stadsutveckling.
- Nämnden ska föra en kontinuerlig dialog med internationella och svenska politiker och tjänstemän avseende exploateringsarbete.
- Allt påverkansarbete ska ske i nära samarbete med kommunstyrelsen, samt vid behov i nära samarbete med koncernledningen för Stadshus AB.